

IMPACTUL COMPETENȚEI DIGITALE A CADRULUI DIDACTIC ASUPRA EFICIENȚEI CREĂRII CONTEXTELOR DE ÎNVĂȚARE TRANSFORMATIVĂ

Botnari Valentina¹, Repeșco Gabriela²

¹*Tiraspol State University, PhD, interim Associate Professor, (MOLDOVA)*

²*Tiraspol State University, PhD Fellow (MOLDOVA)*

E-mail: valentina_botnari@yahoo.com; arsenovgabriela@gmail.com

Abstract

The present article comprises methodological arguments on the importance of teachers' possession and capitalization of digital competence for achieving performance in the process of organizing the transformative learning contexts of the trainees. In the context of transformative learning the trainees, monitored according to the needs, have the full opportunity to exercise their "learning to learn" competence and, complementary, to exercise the digital competence within the learning activity.

The digital competence is part of the professional skills category of teachers and aims to create easy learning situations for trainees through the use of various information technologies. The current study focuses mostly on presenting specific educational interventions, having as a benchmark ICT. These educational interventions are aligned with the phases of transformative learning that a trainee needs to go through in order to transform. Transformative learning is one of the most appropriate types of learning for the new expectations, given that it provides practical circumstances to develop new forms of knowledge, compatible with traditional ones. This type of learning transposes the subject into learning situations focused on the acquisition of certain means of knowledge and the acquisition of knowledge in itself, thus determining the openness for the acquisition of new skills.

The research outcomes based on value judgements on the need of teachers to possess the digital competence are presented in the conclusions. The article includes recommendations for teachers with reference to the problem under research.

Keywords: competence, digital competence, transformative learning, learning contexts

Rezumat

Articolul dat prezintă argumentări metodologice privind semnificația deținerii și valorificării competenței digitale de către cadrul didactic pentru înregistrarea performanțelor în procesul organizării contextelor de învățare

transformativă a formabililor. Subiectul transpus în situația învățării transformative, monitorizat după necesități, are oportunitatea deplină pentru a-și exercita competența de “a învăța să înveți” și, complementar, competența digitală în cadrul activității de învățare.

Competența digitală face parte din categoria de competențe profesionale ale cadrului didactic și are drept scop crearea situațiilor facile de învățare a formabililor prin utilizarea diverselor tehnologii informaționale. Prioritate se acordă în acest articol prezentării unor intervenții educaționale specifice, având în calitate de reper TIC, acestea fiind raliat la fazele învățării transformative pe care un subiect le parcurge pentru a ajunge să fie transformat. Învățarea transformativă reprezintă una din cele mai adecvate noilor expectanțe, dat fiind faptul că ea oferă circumstanțe practice pentru a dezvolta noi forme de cunoaștere, compatibile cu cele tradiționale. Acest tip de învățare transpune subiectul în situații de învățare focusate pe achiziția anumitor mijloace de cunoaștere și cucerirea cunoașterii în sine, determinând, astfel, deschiderea pentru însușirea competențelor.

Raționamentele deduse în baza judecăților de valoare cu privire la necesitatea deținerii competenței digitale de către pedagogi sunt codificate în concluzii. Articolul include recomandări adresate pedagogilor cu referire la problema cercetată.

Cuvinte cheie: competență, competență digitală, învățarea transformativă, contexte de învățare.

Introducere

Prioritățile epocii actuale și perspectivele societății cunoașterii determină creșterea continuă a responsabilității cadrelor didactice, în special, se pune accent pe necesitatea deținerii de către acestea a competenței digitale și a competenței de predare care implică și capabilitatea de creare a contextelor facile de învățare. Domeniul TIC fiind foarte dinamic, cu o viteză mare de dezvoltare a noilor instrumente și oportunități și, totodată, foarte extins, iar gama și complexitatea competențelor necesare pentru a fi pedagog în secolul XXI este atât de variată, încât este puțin probabil ca un individ să le posede în totalitate sau să și le dezvolte în aceeași măsură la anumite momente de timp. Această realitate constituie o provocare pentru cadrele didactice din întreaga lume, care sunt chemate să furnizeze educație de calitate unei populații extrem de diverse din punct de vedere socio-economic, cultural, etnic, moral și intelectual.

Actualmente, în condițiile unei societăți moderne, inițierea cadrelor însușirea de către cadrele didactice a unor cunoștințe din Domeniul TIC și valorificarea diverselor instrumente pentru educația online reprezintă o necesitate stringentă și solicită tot mai mult deținerea de către pedagogi a competenței digitale pentru a face față provocărilor erei informaționale.

Competența digitală prezintă ansamblu de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, formate și dezvoltate prin învățare, care pot fi mobilizate pentru a identifica și rezolva problemele caracteristice ce apar în procesul acumulării, păstrării, prelucrării și diseminării informației cu ajutorul mijloacelor oferite de tehnologia informației și a comunicațiilor [6, p.3].

În baza celor relatate mai sus considerăm oportun a delimita funcțiile competenței digitale care sunt:

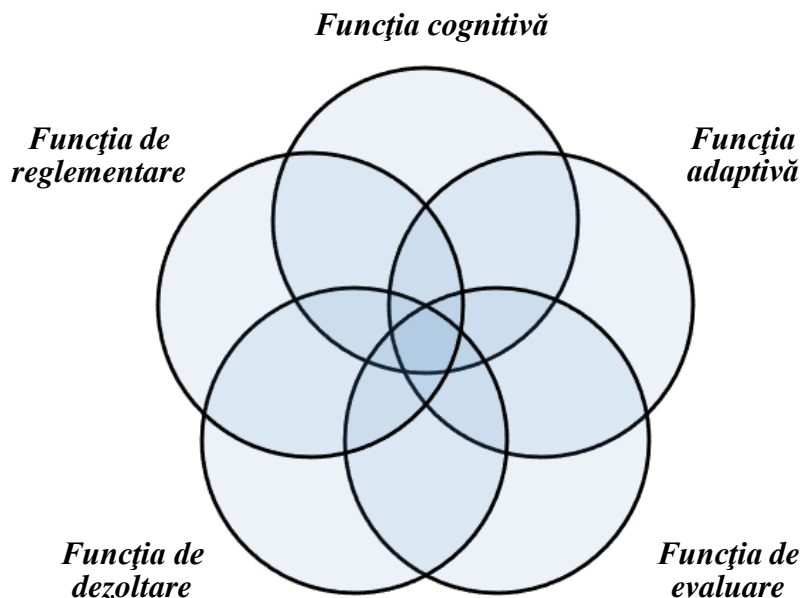


Figura 1. Funcțiile competenței digitale

Realizarea cu succes a funcțiilor competenței digitale permite a crea contexte de învățare descendente din prevederile paradigmei constructiviste.

Competența digitală face parte din categoria de competențe profesionale ale cadrului didactic și este axată pe crearea situațiilor stimulante pentru actualizarea diferitor tipuri de învățare, implicit a învățării transformative a formabililor prin valorificarea diverselor instrumente TIC.

Jack Mezirow abordează învățarea transformativă drept un proces pe parcursul căruia subiectul își percepe critic interpretările și așteptările, comparându-le cu interpretările și așteptările altor persoane în vederea evaluării relevanței punctului de vedere propriu. Bazându-se pe „paradigma lui Kuhn”, „conștientizarea” lui Freire și „domeniile de învățare”, Jack Mezirow definește învățarea transformativă drept „procesul prin care subiectul transformă cadrele de referință deja formate ... pentru a le face mai incluzive, discriminatorii, deschise și reflective, astfel încât acestea să poată genera convingeri și opinii ce s-ar dovedi mai adevărate sau justificatoare în ghidarea acțiunilor. Învățarea transformativă implică participarea în discursul constructiv a experiențelor celorlalți pentru a evalua raționamentele ce justifică aceste opinii ipotetice și condiționează deciziile pentru acțiune în baza achizițiilor anticipate” [2, p.60]. Acest tip de învățare transpune subiectul în situații de învățare focusate pe achiziția anumitor mijloace de cunoaștere și cucerirea cunoașterii în sine, determinând, astfel, deschiderea pentru însușirea competențelor. Reieșind din esența învățării transformative, putem menționa că competența digitală a formatorului, dar și a formabilului dispune de valențe semnificative pentru a propulsa și menține formabilul în contexte de învățare transformative.

Propunem în figura ce urmează cele 10 faze ale învățării transformative și anumite platforme și softuri educaționale care în viziunea noastră sunt pertinente pentru fazele date.

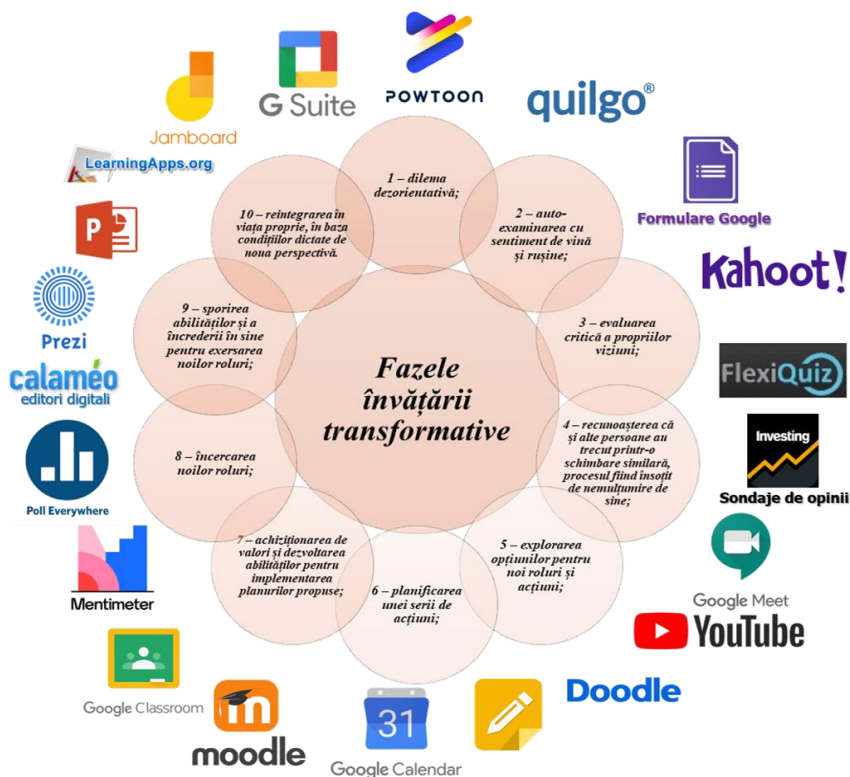


Figura 2. Platforme și softuri educaționale raliate la fazele învățării transformative

Esența celor 10 faze ale învățării transformative propuse de J. Mezirow ne permit a justifica pertinenta aplicării anumitor platforme și softuri educaționale [8, p.5].

1. Dilemă dezorientativă

La faza dată se înaintează o problemă care solicită soluție. Dacă schema cognitivă inițială a formabilului include achiziții „de-a gata” pentru rezolvarea imediată a problemei, acesta nu se implică în tip de învățare transformativă. În cazul când schema respectivă conține doar resurse (cunoștințe, experiențe) de debut în soluționarea problemei înaintate formabilul are deschiderea pentru învățarea transformativă.

În cadrul primei faze poate fi folosită o suită de instrumente: *Google Cloud Computing*, Platforma web *Powtoon*, *Poll Everywhere*. Spre exemplu, Platforma web *Poll Everywhere* îi solicită subiectului implicat în învățare să ofere soluții online la anumite sarcini înaintate de pedagog, apoi urmează prezentarea răspunsurilor în grup și analiza acestora. La anumite sarcini toți formabilii întâlnesc dificultăți, aceasta intrigându-i și mai mult pentru a se implica în tipul de învățare transformativă.

2. *Autoexaminarea (cu trăirea afectivă jenantă pentru necunoaștere)*

După o dilemă dezorientantă, formabilii realizează o auto-evaluare a convingerilor, a propriilor viziuni și meditează la modul în care experiențele din trecut se conectează la dilema recentă. Persoanele care învață realizează o transformare a perspectivei atunci când conștientizează că perspectiva deținută de ele poate să nu fie singura perspectivă existentă.

În faza a doua pot fi utilizate diverse instrumente precum sunt *Quilgo* și *Formularele google*, acestea ne oferă posibilitatea auto-examinării, introspecției, comparării propriilor achiziții cu achizițiile altora și deducerea unor concluzii în urma autoevaluării, înțelegerea faptului că există și alte perspective de rezolvare a unei situații - problemă.

3. *Evaluarea critică a propriilor viziuni*

La această fază se realizează evaluarea ipotezelor anterioare, se revizuieste critic și se verifică validitatea acestora. Aceste acțiuni ajută formabilul să accepte invaliditatea unora dintre propriile ipoteze și să-și formeze o deschidere pentru învățarea noilor achiziții.

Pentru faza a treia ar fi pertinente următoarele softuri educaționale: *Kahoot* și *FlexiQuiz*, utilizarea acestor instrumente în cadrul procesului de învățare ne oferă oportunitatea de a evalua critic propriile viziuni. În urma procesului de evaluare formabilul acceptă faptul că unele ipoteze înaintate ar putea fi eronate, dacă evaluatorul argumentează răspunsul.

4. *Recunoașterea că și alte persoane au trecut printr-o schimbare similară, procesul fiind însoțit de nemulțumire de sine*

Cadrele didactice pot recunoaște că nemulțumirea cuiva în procesul de transformare este atestată și la alți subiecți, de asemenea și aceștia au trăit situații similare. În cadrul acestei faze pot fi folosite aplicații care ne oferă oportunitatea de a realiza sondaje de opinii în diferite domenii cum ar fi: *Investing, Voliz, Google Meet*. Aceste sondaje de opinii oferă oportunitatea subiecților de a realiza un schimb de opinii și experiențe cu privire la o anumită problemă.

5. *Explorarea opțiunilor pentru noi roluri și acțiuni*

Într-un proces de învățare transformativă, educabilul poate căuta noi roluri compatibile cu noile abilități. De asemenea, el creează relații mai profunde cu colegii de grup pe care îi preocupă problema similară cu a lui, pe care îi identifică independent în scopul realizării sarcinilor din perspectiva noului rol. Pentru realizarea obiectivelor fazei a cincea putem utiliza site-ul web *YouTube*, care ne permite a viziona diverse materiale audio și video precum și a organiza conferințe live ce oferă oportunitatea de explorare creativă a experiențelor pertinente pentru noile roluri și acțiuni ce urmează a fi realizate.

6. *Planificarea unei serii de acțiuni*

Implicarea subiectului în cadrul procesului de învățare transformativă presupune deținerea convingerii alegerii relevante a strategiei de acțiune, precum și comprehensiunii esenței și efectelor acesteia. În baza asigurării convingerii și comprehensiunii traseului obținerii unor rezultate în învățare subiectul recurge la planificarea unor acțiuni concrete pentru activitatea de învățare transformativă. Planificarea acțiunilor poate fi realizată cu ajutorul diferitor instrumente digitale și aplicații precum sunt *Google calendar, Notes, Doodle*. Acestea permit subiecților să își planifice acțiunile în diferite perioade de timp și în funcție de rezultatele curente obținute să ia decizii în realizarea următoarelor acțiuni a activității de învățare transformativă.

7. *Achiziționarea de valori și dezvoltarea abilităților pentru implementarea planurilor propuse*

În urma sesizării de către formabili a invalidității convingerilor deținute, subiecții își propun să achiziționeze noi valori și, astfel, își transformă perspectiva de acțiune și își planifică traseul de învățare. Pentru parcurgerea cu succes a fazei date pot fi utilizate diverse platforme de învățare precum sunt *Moodle*, *Google Classroom*, *LearningApps.org*, *Mentimeter*. Aceste platforme educaționale oferă posibilitatea ca subiecții implicați în învățare să obțină pregătirea adecvată pentru încercarea noilor roluri.

8. *Încercarea noilor roluri*

La faza dată se întâmplă adevărata învățare pe măsură ce subiecții execută acțiuni în conformitate cu planul propriu elaborat pentru activitatea de învățare transformativă.

Instrumentele digitale și aplicațiile ce pot fi utilizate de către cadrele didactice în cazul fazei a opta sunt *Poll Everywhere*, *Calameo* și diferite softuri educaționale menționate anterior. Este nevoie de muncă, voință și mult efort în pregătirea pentru încercarea noilor roluri condiționate de perspectivele modificate grație cuceririi noilor achiziții.

9. *Sporirea abilităților și a încrederii în sine pentru exersarea noilor roluri*

Cheia succesului în învățarea transformativă este explorarea și încercarea de a înțelege toate schimbările. Este dincolo de învățarea obișnuită, dar contribuie activ la obținerea de noi experiențe.

Pentru faza a noua putem utiliza instrumente digitale precum sunt *Prezi*, *Power Point*, *LearningApps.org*, acestea permit sporirea abilităților și exersarea noilor roluri.

10. *Reintegrarea în viața proprie, în baza condițiilor dictate de noua perspectivă*

Performanțele obținute la toate fazele precedente permit subiecților să se integreze cu succes în viață pe baza unor noi perspective deținute, deoarece aceștia sunt competenți în elaborarea unor planuri relevante de acțiune.

Ultima fază solicită de la subiectul implicat în cadrul procesului de învățare transformativă reintegrarea în viața proprie, ținând cont de noile valori, viziuni și convingeri formate pe parcursul acestor faze. În acest sens, pot fi implementate o suită de instrumente *Google suite*, acestea permit adaptarea cu succes a conținuturilor la variile schimbări produse în societatea modernă.

În cazul în care educabilul trece cu succes prin cele zece faze, ceea ce se întâmplă este o transformare a cadrelor de referință individuale, coordonatele cărora determină deciziile și acțiunile subiectului în viața de zi cu zi. Astfel, acestea devin mai deschise, incluzive, apte să genereze păreri ce demonstrează precum afirmă autorii Botnari V., Stah D. o justificare mai solidă, respectiv, servind drept un suport pentru acțiuni viitoare [2, p.59].

Cadrele didactice ale generațiilor actuale trebuie să fie capabile să-și restructureze rapid modul de gândire și acțiunile ulterioare, să investească în dezvoltarea competențelor digitale. Pe măsură ce tehnologiile sunt prezente în majoritatea domeniilor de activitate, implicit domeniul educației, capacitatea de a utiliza aceste tehnologii și de a ține pasul cu evoluția lor rapidă a devenit o condiție indispensabilă întrucât tehnologiile digitale transformă fiecare aspect al vieții, de la stilul de viață personal la activitatea de muncă.

CONCLUZII

Învățarea transformativă reprezintă tipul de învățare cu potențialități valorice în instruirea și educația, în special profesională, a educabililor moderni.

Acest tip de învățare oferă circumstanțe constructive pentru dezvoltarea noilor forme de cunoaștere, compatibile cu cele tradiționale. Astfel, pentru realizarea unui proces de transformare a subiecților și facilitarea învățării se necesită utilizarea variilor platforme și softuri educaționale.

Schimbările în domeniul TIC solicită actualizarea în mod continuu și accelerat a competențelor deținute de cadrele didactice și

adaptarea acestora, fapt care necesită atitudini critice bazate pe dovezi, care să le permită să fie responsabili de rezultatele formabililor.

Recomandări pentru cadrele didactice:

- Furnizați o experiență educațională de calitate și bine organizată prin implicarea diverselor soft-uri educaționale
- Folosiți platforme educaționale în cadrul cărora subiecții implicați în învățare să-și poată valorifica achizițiile și experiența proprie
- Fiți deschiși la asigurarea variabilității situațiilor de învățare
- Solicitați feedback sau idei și creați contexte pertinente în scopul implicării active a educabililor în activitatea de învățare transformativă
- Dezvoltați-vă continuu competența digitală proprie.

BIBLIOGRAFIE

1. BOTNARI, V. Tranzițiile paradigmatică moderne în interpretarea relației învățare-dezvoltare la studenți. În: *Revista de studii interdisciplinare C. STERE*. Chișinău, 2018, nr. 3-4 (19-20). pp. 53-63. ISSN 2457-5550.
2. BOTNARI, V., STAH, D. Valențele învățării transformativă în implementarea politicilor educaționale actuale ale Republicii Moldova. În: *Revista științifică, inovare, cultură și artă Akademos, categoria B*, nr 1 (36) 2015 pp. 58-62, ISSN 1857-0461.
3. KOKKOS, A. Transformative Learning in Europe. An Overview of the Theoretical Perspectives. In: *The Handbook of Transformative Learning: Theory, Research, and Practice*, 2012, San Francisco: Jossey-Bass, Taylor, Edward W., Cranton, Patricia (ed. by), pp. 289-303.
4. MEZIRROW, J. Learning to Think Like an Adult – Core Concepts of Transformation Theory. In: *J. Mezirow and Associates: Learning as Transformation: Critical Perspectives on a Theory in Progress*. San Francisco: Jossey-Bass, 2000.
5. SHARAN, B. MERRIAM, SEON JOO KIM. Studying Transformative Learning. What Methodology? In: *The Handbook of Transformative Learning: Theory, Research, and Practice*, 2012, San Francisco: Jossey-Bass, Taylor, Edward W., Cranton, Patricia (ed. by), p. 55-72.

6. *Standarde de competențe digitale pentru cadrele didactice din învățământul general*. MECC: Chișinău, 2015. 8 p. citat: [07.12.2020]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cnc4_finalcompetente_digitale_profesori_22iulie2015.pdf
7. TAYLOR, E. W. Transformative learning theory. In: S. B. Merriam (Ed.), *Third update on adult learning theory. New Directions for Adult and Continuing Education*, no.119, 2008. San Francisco: Jossey-Bass. *Transformative Learning*. [citat: 15.12.2020]. Disponibil: <https://www.valamis.com/hub/transformative-learning>